

СТАНОВИЩЕ
за дисертационния труд на Атанас Александров Атанасов

**„Проучване, адаптация и реализация чрез
средствата на рисунката на карти Таро
(Върху творчеството на Йеронимус Бош, Густав Климт, Едгар Алън По)“**

**за придобиване на образователна и научна степен „доктор”,
от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Климент Охридски“**

1. Дисертационният труд на Атанас Атанасов, докторант към катедра „Рисуване“ на НХА, се състои от увод, пет глави, заключение, библиография и приложения към основното книжно тяло. Обемът на труда е 142 стр., които са разпределени съответно 114 стр. текст и 28 стр. илюстративен материал, чийто акцент е върху една от посоките в творчеството на докторанта – рисунки и реализации на карто Таро. Съотношението между съдържанието на отделните глави е балансирано. Приложенията подкрепят представеното изследване на Атанас Атанасов, базирано върху анализа на идеите и визуалния образ в собственото му творчество, както и в това на някои художници интерпретирали карти Таро. Приносите са отбелязани в края на труда. Изводите са коректно определени. Текстът съдържа елементите на докторска дисертация и е разработен в съответствие с изискванията за такова изследване. Използваната литература съдържа 13 заглавия на кирилица, 22 заглавия на латиница, както и интернет сайтове.

2. Целите, предметът и основните задачи на дисертационния труд са по-скоро имплицирани в целия текст.

3. Изследователският и аналитичен фокус на Атанас Атанасов е навременен и съществен за изучаването и анализа на смисловата и образна интерпретация в специфичната художествена сфера като картите Таро, както в европейското, така и в българското изобразително изкуство.

4. Много стойностно е проучването и акцентът върху употребата на рисунката за създаването на „карти Таро, базирани на творчеството на известни художници, при които са използвани единствено средствата на рисунката“ (стр. 4). Интересен и обоснован е историческият преглед, който докторантът прави в първа глава. Този текст не може да бъде отделен от значението, символиката и иконографията на картите Таро, което е предмет на изследване във втора глава. След като аргументира произхода на картите (векXV) Атанас Атанасов се фокусира върху визуалното различие в тях, пряко обвързано със символиката им. Докторантът коректно отбелязва различните колоди, оформящи образността на картите и институционализиращи използването на прецизна рисунка.

5. Към целия труд е приложена смесена методология чрез използването както на културно – исторически, така и на сравнителен анализ. Атанас Атанасов използва биографичен и описателен метод за постигане на целите на труда, които са насочени към създаването на нова колода карти Таро. Изключително добро впечатление прави богатият визуален материал. Въз основа на него докторантът представя и прави анализ на съвременни интерпретации на карти Таро (III глава на труда). Любопитен и интересен е фокусът върху произведенията на Салвадор Дали, необичайните пространствени произведения на Ники дьо Сен Фал, както и върху виртуозните рисунки на Ясен Гюзелев в неиздадената колода „1900 година“. Към анализа на изображенията на колодите от съвременни автори, докторантът прилага вече споменатите методи, които оформят общ, системен подход спрямо цитираните визуални произведения.

6. Впечатлява творческата интерпретацията, като реализация и като анализ, отделена в пета глава – карти Таро по стихове на Едгар Алън По. Тя е основна и основа в докторския труд на Атанас Атанасов. Изключително добре е постигната връзката между изображенията и текста в колодата. Всяко отделно произведение въздейства както като самостоятелно, така и в контекста на поредицата. Работите се отличават с оригиналност на авторовото търсене, с избор на кадриране и ракурс, с избор на цветова гама, която подчертава и запазва стилистиката на стиховете на По. Независимо от безспорните пластични качества на всички рисунки, в колодата могат

да бъдат отличени „Лудия“ (Аркан 0), „Магьосника“ (Аркан 1) „Папата“ (Аркан 5), „Провесеният“ (Аркан 12), „Дяволът“ (Аркан 15), „Звездите“ (Аркан 17), „Страшният съд“ (Аркан 20), „Силата“ (Аркан 11). Авторът достатъчно добре е анализирал всяко едно произведение, но въздействието се засилва чрез кадриране на близкия план както е употребено в „Лудия“ (Аркан 0), „Магьосника“ (Аркан 1) „Папата“ (Аркан 5). В тези работи присъства детайл – части от ръце и китки, който допълнително подчертава смислово и пластично изображението. Изключително интересно е решението изобразяващо Страшния съд. Сюрреалистичният пейзаж кореспондира органично със стиховете на По, за когото страшното в божествената присъда не са изпепеляващите огньове на Ада, а обричането на душата на самота. Друго интересно решение е „Силата“ (Аркан 11), при което вертикалата на меча композиционно разделя изображението. Така посланието на работата отправя към усещане за двойственост – едновременно тълкуване като утвърждаване на силата на духа, и като напрежението и несигурността скрити зад доспехите. Не мога да не отлича „Звездите“ (Аркан 17), в което изображение на изтъпящата женска фигура, която разделя деня от нощта, напълно покрива синтезираното въздействие на текста на Едгар Алън По. Трябва да бъдат отбелязани и подготвителните рисунки, които Атанас Атанасов е приложил, тъй като се отличават с особена компактност, динамичност и драматичност и на рисунъка.

Към текстовата част отново са приложени споменатите елементи на анализ, които са важни за обобщенията от критическото изследване.

7. Съществен е приносът, отделен като втори, в който „се прави опит да се съберат и систематизират необходимите познания за създаване на карти Таро като значение на всяка карта от Големите Аркани, като иконология и иконография“ (110 стр.). Както, разбира се, и приносът засягащ творчеството на автора, в който той за пръв път създава колода карти Таро по стихове на Едгар Алън По.

Изследването, както и готовите художествени произведения биха били от полза в обучението на студентите от НХА, както и на студентите от университети с художествени департаменти и специалности.

8. Чрез направените научни публикации: 2016г. - „Триизмерното гадателство – градините на Ники дьо Сен Фал“ в рамките на IV Научна конференция „Съвременни

технологии в културно-историческото наследство“ на Техническия университет в София; 2017г. - „Едгар Алън По – интуиция, пророчество, истина“ в рамките на V Научна конференция „Съвременни технологии в културно-историческото наследство“ на Техническия университет в София, резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в професионална среда.

9. Авторефератът принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

10. Заключение

На базата на качеството на художествените интерпретации в представения труд „Проучване, адаптация и реализация чрез средствата на рисунката на карти Таро (Върху творчеството на Йеронимус Бош, Густав Климт, Едгар Алън По)“, както и оценката ми относно приносите, автореферата и научните публикации на докторанта, имам основание да смятам, че трудът има необходимите качества на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на Атанас Александров Атанасов образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ „Св. Климент Охридски“
ФНПП, катедра „Изобразително изкуство“

15.01.2018

София